

Van GOK-begeleiders naar begeleiders Streven naar goed onderwijs

GOK-begeleiding is sinds 2008 een deel van de begeleiding van scholen. Daardoor zijn er geen specifieke GOK-begeleiders meer, maar zijn alle begeleiders GOK-begeleiders. Door de nieuwe financiering krijgen ook meer en meer scholen GOK-middelen, waardoor GOK een zorg is geworden van alle scholen, directies, leerkrachten en begeleiders.

GOK-schrift ging op zoek naar ervaringen van begeleiders met deze nieuwe situatie. We interviewden Dirk Buelens,

Pedagogisch begeleider van het OVSG en Frie Van Camp, diensthoofd van de Pedagogische begeleiding Secundair Onderwijs, OVSG. Dirk Buelens heeft jarenlang ervaring als OVB- en later GOK-begeleider. Frie Van Camp is een ervaren reguliere begeleider van het OVSG en diensthoofd.

■■■ Iedereen GOK-begeleider ...

Hoe springt men binnen een pedagogische begeleidingsdienst om met deze situatie?

Dirk Buelens: Binnen ons huis kennen we de laatste jaren een evolutie. Er werd al heel wat geïnvesteerd in een taalbeleid, waarbij verschillende begeleiders betrokken werden. Zo werd een prioritair nascholingsproject uitgewerkt. Vandaar is ook de expertise vanuit GOK naar de (voormalig) reguliere begeleiders doorgetrokken.

Frie Van Camp: We hadden ook al van bij OVB structureel ingebouwd dat de OVB- en later GOK-begeleiders wekelijks bij het centrale overleg betrokken waren. Zo kon de expertise van OVB/GOK-begeleiders in de eigen werking en uiteraard ook in onze werking met scholen geïntegreerd worden. We wisten dat op termijn die specifieke GOK-begeleiders gingen verdwijnen en probeerden dan ook de expertise binnenshuis goed te verdelen.

■■■ Een nieuwe situatie voor begeleiders?

Dirk Buelens: Voor mijn werk naar de scholen toe niet. Maar door het wegvallen van het platform van de VLOR wordt er nu geen expertise meer uitgewisseld met collega's. Dat is wel een verschil. We worden ook minder rechtstreeks geïnformeerd door de steunpunten en de frequentie van contacten ligt lager. Maar anderzijds neem je dan natuurlijk meer dingen op binnen de eigen begeleiding. Binnen OVSG is er ook voor gekozen dat ik me nog altijd specifiek met GOK kan bezig houden, omdat daar toch mijn expertise ligt. Die expertise kan ik dus blijven inzetten.

■■■ Een veranderend schoollandschap maakt dat GOK-doelstellingen doelstellingen van alle scholen geworden zijn

Frie Van Camp: De situatie in het onderwijs is ook wel zo geëvolueerd dat de meeste van

● ● ●
Dirk Buelens: GOK is geen grootstedelijke problematiek meer maar een algemeen verspreid gegeven.
● ● ●

onze scholen eigenlijk al werkten rond GOK-doelstellingen. De veranderende leerlingpopulatie zet scholen aan tot verandering. Bij ons was het evident dat wij als gewone begeleiding ook zulke thema's konden aanbieden.

Dirk Buelens: De keuze van scholen voor die thema's groeide voort uit een grootstedelijke problematiek: door de instroom van leerlingen werd het voor hen een evidentie om bijvoorbeeld rond taal te werken. Daarom investeerden we in dat thema ook binnen de reguliere begeleiding.

■■■ Noden van nieuwe scholen in de derde GOK-cyclus

Frie Van Camp: Er zijn ook nieuwe scholen bijgekomen in die derde GOK-cyclus.

Dirk Buelens: In het eerste jaar hebben scholen ondersteuning nodig op andere vlakken dan inhoud: het maken van de beginsituatieanalyse, het uitschrijven van thema's, het kiezen van acties, Die eerste fase waar scholen door moeten: het uitschrijven van plannen neem ik vaak voor mijn rekening, maar inhoudelijk wordt het uiteraard met andere begeleiders uitgewerkt.

Frie Van Camp: Scholen zijn eigenlijk allemaal GOK-scholen geworden, ze hebben bijna allemaal GOK-uren, maar zitten eigenlijk in verschillende fasen. Dus moet je voor die verschillende fasen een aanbod voorzien.

■■■ Beleidsvoerend vermogen is cruciaal

Frie Van Camp: We hebben wel ontdekt dat een fundamenteel punt voor scholen die in derde gokcyclus zitten, hun beleidsvoerend vermogen is. En via GOK hebben ze wel expertise verworven, maar het is toch belangrijk dat te blijven ondersteunen met de directie erbij en/of hun middenkader. Dus daarvoor was de publicatie van de VLOR ([OOG voor gelijke onderwijskansen](#)) heel interessant. GOK heeft goede impulsen gegeven en die expertise kunnen we ook op andere vlakken gebruiken. We zien ook dat wat zij ervaren hebben met GOK overeenkomt met wat wij ervaren hebben met andere pedagogische onderwerpen.

Dirk Buelens en Frie Van Camp: De werkwijze van begeleiden van scholen, implementeren van tal van onderwerpen is absoluut gelijklopend.

● ● ●
Frie Van Camp: We zien ook dat wat zij ervaren hebben met GOK overeenkomt met wat wij ervaren hebben met het implementeren van andere pedagogische onderwerpen
● ● ●

Dirk Buelens: We stellen wel vast dat er een evolutie is. We hebben gezien dat vroeger eerder uren toegekend werden aan een persoon, maar nu worden de uren anders aangewend. Dit om eerder op school- en leerkrachtniveau het beleid uit te bouwen zodanig dat alle leerlingen er beter van worden

Frie Van Camp: We merken wel dat de nieuwe scholen sneller evolueren. We doen ook geen eenmalige interventies, maar hebben een ontwikkeling

van de school voor ogen.

Dirk Buelens: Nu wordt het breder gekaderd. We kijken eerder met een helicoptervisie op de school.

Frie Van Camp: Het blijft zwaar. Ze krijgen het er niet gemakkelijker op, maar ze kunnen beter omgaan met problemen en ook beter omgaan met hun autonomie. Scholen hebben meer bewegingsruimte dan ze soms zelf denken.

Dirk Buelens: Daardoor hebben scholen ook minder houvast. Er wordt meer verantwoordelijkheid doorgeschoven naar de school. En dat is ook moeilijker. Ook bij controle van GOK: nergens staat vast wat je moet doen, scholen hebben minder criteria om af te toetsen of wat ze doen goed is. Anderzijds is dat goed, dat je kan kiezen waaraan je werkt: het is belangrijk dat je doelen haalt, niet hoeveel je er hebt.

■ ■ ■ Thema's hangen samen

Frie Van Camp: We moedigen scholen sterk aan om de doelstellingen te combineren met andere doelstellingen, bijvoorbeeld leren leren of sociale vaardigheden met een aantal vakoverschrijdende doelstellingen en vakdoelstellingen. We hebben zelf eerst kruistabellen gemaakt van al die verschillende thema's.

Dirk Buelens: En uiteraard ook tussen verschillende thema's en de leerplandoelstellingen, ...

Frie Van Camp: ... de vakoverschrijdende eindtermen en de GOK-doelstellingen. We hebben bij scholen erop gehamerd: verlies het overzicht niet, isoleer geen thema's en zorg ervoor dat het past binnen je visie op leren. Leerlingen zitten op school om bij te leren. Dat moet je uitwerken en combineren. Anders hebben leerkrachten het gevoel dat er weer iets bovenop komt. Het gaat uiteindelijk om goed onderwijs geven.

Dirk Buelens: Dat is een belangrijke taak geweest van begeleiding: het bekijken van doelstellingen en overlap aangeven.

Frie Van Camp: Dus nu zien we dat scholen dingen beginnen te combineren met opdrachten die er eigenlijk onlosmakelijk mee verbonden zijn

Dirk Buelens: Dat overzichtelijk maken is geen eenvoudige oefening. Het is ook niet eenvoudig om zicht te krijgen op de linken tussen de verschillende thema's. De meeste scholen hebben een cyclus nodig gehad om tot dat inzicht te komen: als we werken aan goed klasklimaat werken we ook aan preventie en remediëring, werken we ook aan socio-emotionele begeleiding, aan participatie, Het is als een mobieltje: als je ergens aan trekt, begint alles in beweging te komen. Hoe geïntegreerder je werkt, hoe moeilijker het is om het terug in vakjes te zetten. Dat moet ook dan weer bewaakt worden.

■ ■ ■ Beleid

Dirk Buelens: Scholen moeten op veel vlakken een beleid voeren: kwaliteit van onderwijs; een evaluatie-beleid, een zorgbeleid een taalbeleid en dan zijn er nog impulsen geweest voor een ict-beleid. Voor al die onderdelen hebben we beleidsplannen ontwikkeld volgens de structuur van het GOK-plan destijds. We werken dus met de niveaus: beginsituatie, wat doe je op school- en leerkrachtniveau, wat doe je op leerlingniveau? Het is dus heel structureel verankerd. Op die manier dringt eenzelfde werkwijze door in andere thema's. Wij geven suggesties in die overzichten over wat ze kunnen doen op vlak van visie, en doelen. Dat inspireert scholen.

● ● ●

Dirk Buelens: Maar vrij snel zie je: dat is een mobieltje. Als je ergens aan trekt, begint alles in beweging te komen.

● ● ●

●●● Ook aandacht voor samenhang in leerplannen

Frie Van Camp: We hebben afgesproken dat er in de leerplannen ook aandacht is voor de samenhang. Er is bijvoorbeeld een luik over taalvaardigheid, omdat dat een aandachtspunt was van onze scholen (en ook van GOK). In de doelstellingen en de didactische wenken verwijzen we dan expliciet naar andere thema's: als je zo werkt, werk je ook aan taalontwikkeling bij leerlingen, en dat andere aspect heeft te maken met interculturaliteit, etc. Elke leerplanmaker (van een algemeen, kunst of technisch vak) krijgt een pakket mee per graad waarin richtlijnen staan over het geïntegreerd werken met bijvoorbeeld leren leren.

Dirk Buelens: Ook in de methodologische wenken wordt dat aangehaald: interactieve werkvormen en leerbevorderende methodieken maken deel uit van elk leerplan.

●●● GOK-middelen zijn een antwoord op de veranderde situatie in scholen

Dirk Buelens: De middelen hollen eigenlijk achterop. Er is een bepaalde situatie op een school, je bent al een GOK-school en dan krijg je de middelen. Eigenlijk zijn die middelen ook ontoereikend. Sommige scholen hebben zes tot acht GOK-uren en dat is wel weinig als je dat vergelijkt met de planlast die er tegenover staat.

Frie Van Camp: Eigenlijk zou er een minimumpakket moeten zijn.

Dirk Buelens: Met acht uur kan je geen overleg en nascholing organiseren. Het is uiteraard wel nodig, ze moeten toch de inspanningen doen. Maar de wijze waarop tellingen gedaan worden, zorgt ervoor dat GOK-uren niet altijd een indicatie zijn van problematiek op een school. Wat ik jammer vind van OVB en GOK is dat het ASO er niet bij betrokken is geweest, want ook bij ASO-leerlingen die uit de boot vallen, kan GOK belangrijk zijn. Het waternetstelsel kan in het ASO dan al aangepakt worden. Een leerling in het ASO levert weinig uren op, maar toch zou daar extra ondersteuning aan leerlingen gegeven moeten worden.

●●● Goed onderwijs

Dirk Buelens: Eigenlijk kan je stellen dat GOK achterhaald is. De meeste scholen zijn zich bewust van het feit dat ze ervoor moeten zorgen om goed onderwijs te geven. De leerlingen vragen dat, alsook de leerkrachten. Het is eigenlijk een evolutie. Het klassieke patroon is doorbroken: we moeten de leerlingen laten leren, niet de leerkracht. En dat geeft bevestiging van de evoluties die er zijn binnen GOK. De noodzaak aan ondersteuning op taal, preventie en remediëren was er eerst in centrumsteden, maar nu in alle scholen. Dus GOK is niet iets specifiek voor een aantal scholen. Misschien is het niet slecht om de term GOK te laten vallen, want het gaat uiteindelijk over goed onderwijs. Dat is ook de opdracht van een begeleidingsdienst.

Bronnen

Vlaamse OnderwijsRaad (2008). [Oog voor meer gelijke onderwijskansen](#). Een handleiding voor beginnende begeleiders. Brussel: VLOR

*Tekst: Lia Blaton, medewerker Steunpunt GOK
Met dank aan Dirk Buelens en Frie Van Camp, OVSG*